

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	14 พ.ค. 2553	19	6877	5

นามสกุลเชื้อเจ้าในลำพูน

เป็น

ที่ทราบกันดีว่าเชื้อสายของเจ้านายฝ่ายเหนือ หรือสกุล ณ เชียงใหม่, ณ ลำพูน, ณ ลำปาง มาจากตระกูลเจ้าเจ็ดตน ซึ่งเป็นราชวงศ์ของเจ้านายฝ่ายเหนือที่ครองนครเชียงใหม่มาตั้งแต่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา

เจ้านายสยามประเทศมีพระบรมราช

จักรีวงศ์ปกครองประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ.2325 แต่ราชวงศ์ "ทิพจักราชวงศ์" ของผู้ครองนครฝ่ายเหนือ ซึ่งเป็นนครเอกราชนั้น มีมาตั้งแต่ พ.ศ.2275

ระหว่างปี พ.ศ.2272-2275 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าบรมโกศ กษัตริย์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้น ล้านนาไทยเกิดการจลาจลรบราฆ่าฟันกันทั่วไป หากความสงบสุขมิได้ นครลำปางมีแต่พ่อเมืองควบคุมกันเองปล่อยให้สถานการณ์เสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ ทางนครลำพูน

รอยเรื่องเมืองล้านนาปีที่ ๑๒

ก็ฉวยโอกาสให้ท้าวหมายศ ซึ่งเป็นพม่าครองเมืองเป็นแม่ทัพคุมไพร่พลไปตีเมืองลำปางได้ พระอธิการวัดชมพู ซึ่งเป็นพระสงฆ์ที่นับถือของชาวลำปาง จึงคบคิดกับพ่อเมืองกอบกู้บ้านกลับคืนมา กลุ่มผู้ที่คิดกู้ชาติจึงพร้อมใจกันเลือก "หนานทิพจักรวณเฑียร" ราษฎรสามัญผู้มีสติปัญญาและกล้าหาญชาญชัย ทั้งยังเคยเป็น หมอโพน ข้างปามาก่อน จนชาวบ้านตั้งสมญานามว่า "หนานทิพช้าง"

หนานทิพช้างนำไพร่พลออกรบกับท้าวหมายศ ซึ่งตั้งกองทัพอยู่ที่วัดลำปางหลวงได้ต่อสู้กันจนที่สุดท้าวหมายศแตกพ่ายหนีไป เมื่อสิ้นสงครามแล้ว ชาวเมืองลำปางจึงสถาปนาหนานทิพช้างขึ้นเป็น "เจ้าพระยาสุระเวชชัยสงคราม" เป็นผู้ครองเมืองลำปางในปี พ.ศ.2275

เจ้าพระยาสุระเวชชัยสงคราม จึงตั้งราชวงศ์ของพระองค์ขึ้นมาเรียกว่าราชวงศ์ "ทิพจักราชวงศ์" เจ้าพระยาสุระเวชชัยสงคราม ครองเมือง

ลำปางได้ 27 ปีก็ถึงแก่พิราลัยในปี พ.ศ.2302 เจ้าชายแก้ว บุตรชายของท่านก็ได้ขึ้นครองเมืองสืบต่อมาจนกระทั่งถึง พ.ศ.2307 อิทธิพลของพม่าก็กลับแผ่ขยาย

เข้ามาครอบครองภาคเหนือทั้งหมดคือเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน ปี พ.ศ.2325 หลังจากที่พระเจ้ากาวิละ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	14 พ.ค. 2553	19	6877	5

ราชบุตรของเจ้าฟ้าชายแก้วซึ่งเป็นหลานของพระยาสุวະฤๅชัยสงครามได้ร่วมกับทัพของพระเจ้าตากสิน มหาราชขับไล่พม่าออกจากแผ่นดินล้านนาแล้ว จึงได้รับการสถาปนาแต่งตั้งเป็น พระยาวชิรปราการ และให้ย้ายจากเมืองลำปางไปเป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ตั้งเจ้าคำสม น้องชายคนที่ 2 ครองนครลำปาง พร้อมกับตั้งเจ้าธรรมลังกา น้องชายคนที่ 3 เป็นอุปราชเมืองเชียงใหม่ ตั้งเจ้าดวงทิพย์ น้องชายคนที่ 4 เป็นอุปราชเมืองลำปาง ตั้งเจ้าหมูล้า น้องชายคนที่ 5 เป็นเจ้าราชวงศ์ลำปางและตั้งเจ้าคำฝั้น น้องชายคนที่ 6 เป็นเจ้าบุรีรัตน์เชียงใหม่ ต่อมาได้เป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 1 นับเป็นต้นสายสกุล ณ ลำพูน

เมืองลำพูน มีเจ้าหลวงปกครองมาทั้งสิ้น 10 พระองค์ จนถึงสมัยเจ้าหลวงจักรคำจรงค์ดี เจ้าหลวงองค์สุดท้ายซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามสกุล "ณ ลำพูน" ให้เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2456 ณ พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร พระบรมมหาราชวัง

นามสกุลพระราชทาน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชทานนามสกุลแก่เจ้านายฝ่ายเหนือที่กระทำคุณงามความดีแก่บ้านเมืองเพื่อให้มีเกียรติและเป็นศรีแก่สกุลวงศ์ ได้แก่

ประกาศเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2456

ณ ลำพูน เจ้าจักรคำจรงค์ดี (น้อยจักรคำ)

ธัญชยานนท์ เจ้าราชวงศ์ (บุญเป็ง)

ตุงคนาคร์ เจ้าราชภาติวงศ์ (น้อยดวงทิพย์)

ประกาศเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ.2457

ณ เชียงใหม่ เจ้าแก้วนารัฐ (เจ้าแก้ว)

ณ น่าน พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช (สุริย)

ณ ลำปาง เจ้าบุญวาทย์วงศาธิบดี (บุญทางค์)

พรหมวงศ์นันท์ เจ้าไชยสงคราม (มธุรส)

มหาวงค์นันท์ เจ้าวรญาติ (เทพรส)

มหายศนันท์ เจ้าอุตรการโกศล (มหาชัย)

ประกาศเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2457

จันทรปัญญา หลวงขจัดจันทนิกร (ใหม่แก้ว)

ประกาศเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2457

จิตตางกูร พระยาจิตสงขลวรยศรีวงศ์ (น้อยจิตวงศ์)

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	14 พ.ค. 2553	19	6877	5

เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เป็นราชบุตรของเจ้าอินทวงษ์โชติ เจ้าหลวงลำพูน องค์ที่ 9 กับเจ้าแม่รถแก้ว มีพี่น้องรวม 5 คน ได้แก่ เจ้าหญิงมุกดา เจ้าชายดุษฎี เจ้าจักรคำ เจ้าหญิงแก้วมาเมืองและเจ้าหญิงหล้า เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ สมรสกับชายาและหม่อม รวม 6 คนคือ เจ้าแม่ชานแก้ว เจ้าแม่แขกแก้ว เจ้าหญิงส่วนบุญ เจ้ายอดเรือน หม่อมคำแยงและหม่อมแว่นแก้ว มีบุตรธิดารวมทั้งสิ้น 8 คน

นอกจากนั้นยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานนามสกุลให้กับ เชื้อสายเจ้าเมืองลำพูน ได้แก่ นามสกุล "ตุงคนาคร" แต่เจ้าราชภาติวงศ์ (เจ้าน้อยดวงทิพย์) เป็นราชบุตรเจ้า น้อยอินทรา เจ้าแม่เปาคำ ซึ่งเป็นต้นสกุลตุงคนาคร มีบุตรธิดากับเจ้าแม่เกี้ยงคำ 4 คนคือ เจ้าน้อยดาต เจ้าน้อยเทพ เจ้านานชื่นและเจ้าแม่ประภาวดี

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 14 พ.ค. 2553	ปีที่ 1	ฉบับที่ 6877	หน้า 5
---	-------------------------------	-------------------	------------------------	------------------

ยังมีนามสกุลของเจ้านายเมืองลำพูน
ซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในคราว
เดียวกัน คือ นามสกุล "ธัญชยานนท์" แก่เจ้าราชวงศ์ (หนานไชยเทพ หรือ
บุญเป็ง) ราชบุตรของเจ้าขัติ เจ้าเมืองตากกับแม่เจ้าบัวเที่ยง

เจ้าขัติ (พระยาวิชิตชลธี) เป็นราชบุตรของพระเจ้าบุญมา เจ้าผู้ครอง
นครลำพูน องค์ที่ 2 ในช่วงเวลานั้นหัวเมืองล้านนามีเมืองในปกครองทาง
ทิศใต้ได้แก่ เมืองเถิน เมืองตาก เดิมเป็นหัวเมืองใหญ่อยู่บริเวณชายแดน พม่า
เจ้านายฝ่ายเหนือล้านนาเกรงว่าพวกพม่าจะเข้ากลับเข้ามายึดครองจึงได้ส่ง
เจ้าขัติ ไปปกครอง ซึ่งต่อมาหนานไชยเทพ หรือ บุญเป็ง ราชบุตรได้เป็น
เจ้าราชวงศ์เมืองลำพูน สมรสกับเจ้าแม่คำแสน มีบุตรธิดารวม 5 คน คือ
เจ้าน้อยธัญไชย (เจ้าน้อยตุ้ย) เจ้าน้อยจักรแก้ว เจ้าน้อยไชยวงศ์ (เจ้า
อุตรการโกศล) เจ้าแม่ไฮคำและเจ้าแม่จอมนวล

ส่วนนามสกุล "ลังกาพินธุ์" สืบเชื้อสายมาจากเจ้าหลวงเหมพินธุ์
ไพจิตร เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 8 และนามสกุล "วงศ์ดาราวรรณ" สืบ
เชื้อสายมาจาก เจ้าหลวงดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่
7 ถือได้ว่าเป็นนามสกุลของเชื้อเจ้าในลำพูนอีกนามสกุลหนึ่ง

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th